

Duurzame verbindingen

Samen werken aan een mooi en krachtig Zeeland voor iedereen

Zeeland is een prachtige provincie met een rijke historie. Zeeuwen en vele niet-Zeeuwen genieten van al het moois en unieke dat het Zeeuwse landschap, de Zeeuwse cultuur en de Zeeuwse wateren bieden. Zeeuwen zijn trots op hun provincie en voelen zich verbonden met hun streek en hun provincie. De PvdA Zeeland wil verbondenheid terugzien bij alle belangrijke thema's en uitdagingen waar we voor staan in Zeeland door de verbindingen te stimuleren. Samenwerken werkt. Samenwerking levert duurzame verbindingen op. En duurzame verbindingen zorgen ervoor dat mensen vast werk hebben, dat mensen betrokken worden en blijven, dat jongeren een toekomst voelen in Zeeland, dat werkgevers zich in Zeeland willen blijven vestigen, dat samenleven in Zeeland inhoudt dat iedereen hier een goed en prettig leven kan leiden. Door de Zeeuwse uitdagingen op gebied van leven, wonen en werken duurzaam op te lossen zijn we eerlijk, toekomstgericht, solidair en rechtvaardig. Dat is waar de PvdA voor staat!

De Partij van de Arbeid wil niet meegaan in de verdere versplintering van de samenleving. Integendeel, wij willen verbindingen leggen. Niet door terug te gaan naar vroeger, maar door te staan voor een program dat gebaseerd is op een goede analyse van de veranderde maatschappelijke context, daar waar er nu sprake is van grote onzekerheden over bestaanszekerheid door bijvoorbeeld globalisering, flexibilisering, robotisering, klimaatverandering, energietransitie, vergrijzing, betaalbaar wonen, samenleven in de multiculturele samenleving en de komst van arbeidsmigranten.

Werk en inkomen, milieu, zorg, wonen en samenleven zijn de belangrijkste dragers voor bestaanszekerheid. De Partij van de Arbeid kiest voor een gemeenschap van vrije mensen en staat voor het versterken van de bestaanszekerheid. Niet door voor een enkel thema te kiezen of mensen en thema's uit te sluiten, maar door verbindingen te leggen en te bevorderen en vooruitgang te krijgen. Door bestaanszekerheid in werk en inkomen te koppelen aan leefbaarheid en duurzaamheid. Met rechtvaardigheid en eerlijkheid als leidende principes voor het echt samen leven. Door de handen ineen te slaan en een gedeelde agenda voor werk, leefbaarheid en duurzaamheid op te stellen. Samen in Zeeland op zoek naar een gedeelde identiteit en gedeelde belangen. Verbindend en niet polariserend en uit elkaar drijvend.

In dit verkiezingsprogramma vertalen we die uitgangspunten in vijf hoofdpunten en een aantal concrete acties voor Zeeland.

1. Zeker zijn van fatsoenlijk werk.
2. Zeker zijn van betaalbaar wonen en prettig samenleven.
3. Zeker zijn van een groene, gezonde en veilige leefomgeving.
4. Zeker zijn van duurzame en toegankelijke vervoersverbindingen.
5. Zeker zijn van een eerlijk en betrokken bestuur.

Naast behoud van het goede en vertrouwde kiezen we daarbij voor verbinding en innovatie. Elke Zeeuw telt en doet mee. De Partij van de Arbeid realiseert zich dat eigentijdse politiek veel meer gebruik moet maken van de ervaring en de kennis in de samenleving. Bestuurders en volksvertegenwoordigers moeten een antenne hebben voor maatschappelijke ontwikkelingen en vraagstukken. En zich daar open, toegankelijk en aansprekend voor openstellen. Soms sturen, dan weer initiatieven ruim baan geven, maar altijd samen vol positiviteit en optimisme staan voor een verbindende samenleving.

1. Zeker zijn van fatsoenlijk werk

Zekerheid op gebied van fatsoenlijk werk en rechtvaardig inkomen zijn de belangrijkste aspecten van bestaanszekerheid. Veel Zeeuwen voelen dat deze zekerheden onder druk staan door de negatieve kanten van globalisering, flexibilisering op de arbeidsmarkt en robotisering. Mensen maken zich zorgen over het verlies aan vaste banen, de opkomst van tijdelijke contracten, de komst van arbeidsmigranten en zijn onzeker over hun pensioen. Daarnaast zien we in Zeeland jongeren naar steden trekken, een toenemende druk op een vitaal platteland ontstaan en bedrijven zitten te springen om vakmensen. Aan de andere kant hebben in Zeeland relatief minder mensen een uitkering dan landelijk en zijn er sterke sectoren als chemie, industrie, havens en logistiek, horeca en toerisme, landbouw en zorg. Voor een blijvend vitaal en florerend Zeeland is een actief beleid nodig dat participatie bevordert, innovatie stimuleert, verbindingen aanjaagt, kennisinstellingen benut en de unieke positie tussen de Nederlandse Randstad, de Belgische Randstad, Noord-Brabant en de Seine-Scheldeverbinding door de nieuwe haven uitbouwt.

Duurzame banen

- Vaste banen voor Zeeuwse werknemers die dat wensen moet de norm worden.
- Partnerbanen creëren waardoor mensen bereid zijn om in Zeeland te komen werken en wonen. Boemerang-Zeeuwen terug naar Zeeland halen.
- Kom als Zeeuwse overheden met werkgevers en onderwijsinstellingen tot een plan voor baangaranties en kortingen op school- / collegegeld.

Investeren in de banen van morgen

- Campus Zeeland moet zich volgens de PvdA richten van VMBO tot aan universiteit. Het zorgt voor innovatie door kennisinstellingen samen te laten werken met het bedrijfsleven.
- De PvdA wil dat in het (voortgezet) onderwijs dwars door denominaties heen de krachten worden gebundeld om zo het aanbod van opleidingen zo groot mogelijk te houden en verspreid over zoveel mogelijk locaties.
- Laaggeletterdheid veroorzaakt economische en sociale problemen. De PvdA wil de laaggeletterdheid in Zeeland oplossen.

Solidariteit

- De provincie Zeeland en waterschap Scheldestromen zorgen dat werk op een maatschappelijk verantwoorde manier wordt aanbesteed. Het begrip social return is daarbij vanzelfsprekend. De PvdA werkt aan een inclusieve samenleving.
- Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en statushouders verdienen extra hulp bij het vinden van (passend) werk.
- Zeeuwse bedrijven werk verschaffen door aan te besteden op basis van kwaliteit en duurzaamheid.
- Huisvesting van werknemers van buiten Zeeland moet goed geregeld zijn om verdringing op de woningmarkt tegen te gaan. Overheidsbemoeienis is nodig op arbeidsmarkt en bij huisvesting.

Duurzaam werken

- Zeeland is door grote industriële complexen een stroomslurper. De PvdA wil de duurzaamheidsambities van het Zeeuwse bedrijfsleven ophogen. Industrieën uitdagen tot hogere prestaties en hogere lat in kader energietransitie / duurzaamheidsambities zwaarder aanzetten. De grootse ambitie is de energietransitie: grote industrieën van het gas af.
- Bedrijfsleven en overheid maken dat Zeeland innovatief op kop gaat lopen. Elektriciteit die door windmolens op zee is opgewekt in Vlissingen-Oost omzetten in waterstof. Windmolens op zee en constructie en onderhoudswerk in de havens van Vlissingen-Oost.
- Investerings in de (woning)bouw zijn gericht op gasvrij. Gasvrij zonder dat de woonlasten omhoog gaan. In samenwerking met woningbouwverenigingen projecten voor zonne-energie op daken van huurwoningen opstarten. Bedrijven verleiden hun dakcapaciteit te laten gebruiken voor plaatsing van zonnecollectoren.
- Wanneer windmolens op land worden geplaatst hebben direct omwonenden recht op lagere elektriciteitskosten.

- De fusie van Zeeland Seaports en Havenbrijf Gent tot North Sea Port biedt perspectieven voor economische groei in de havens van Terneuzen en Vlissingen-Oost. Een strategische visie hiervoor uitwerken waarbij duurzaamheid leidend is. Niches via bijvoorbeeld Foodport Zeeland benutten.
- Geen werk zonder een goede woonomgeving, dus minder geluidsoverlast en minder uitstoot van fijnstof.

Werk in een grensregio

- Grensregio's kunnen en moeten veel meer profiteren van grensoverschrijdende samenwerking. De PvdA wil oplossingen voor de problemen die grensarbeid met zich mee brengt.
- De realisatie van de Seine-Scheldeverbinding is goed voor de ontwikkeling van de Terneuzense havens.

Groen toerisme

- De PvdA wil biodiversiteit stimuleren op recreatieparken. Daar is zowel de recreant, de ondernemer en de natuur bij gebaat.
- In de watersport dient elektrisch varen te worden gestimuleerd.

2. Zeker zijn van betaalbaar wonen en prettig samenleven

Het wordt steeds moeilijker om in Zeeland een betaalbare woning te vinden. In een vergrijzende provincie is meer behoefte aan woningen die passen bij de behoeften van onze oudere inwoners terwijl aan de andere kant veel starters moeilijk een betaalbare huur- of koopwoning kunnen vinden. Na hun studie terugkeren naar het dorp of de stad waar zij zijn opgegroeid, wordt voor steeds meer mensen onbetaalbaar. Om een sociale huurwoning te krijgen moet je nu eerst jaren en jaren op een wachtlijst staan. Dat moet anders! Leven in een prettige woning met burens, vrienden en familie is de basis van bestaanszekerheid. Vooruitgang begint dáár.

Betaalbare woningen

- Snel een goede en betaalbare woning kunnen vinden, zou de normaalste zaak van de wereld moeten zijn. Daarom wil de PvdA meer passende woningen komen in onze provincie. In dorpen en in steden. Voor ouderen en voor jongeren. Voor mensen met een kleine of een grotere beurs.

Zeeland gezond

- Er is een gezamenlijke visie nodig om te voorkomen dat gezondheidsverschillen groeien. Provincie, gemeenten, zorgverzekeraars en aanbieders zijn betrokken bij het formuleren van deze gezamenlijke visie. Fundament voor deze visie is gezondheid en niet de afwezigheid van ziekte. Gezonde voeding, lichaamsbeweging, zingeving en het hebben van een sociaal netwerk vormen pijlers. We willen deze omslag realiseren op basis van de inzichten van het instituut Positieve Gezondheid. Integraal werken, laagdrempelige toegang en investeren in sociale samenhang krijgen in plek in de gezamenlijke visie. Vanuit provincie Zeeland in samenwerking met gemeenten een duidelijke visie ontwikkeld wordt op basis van de hierboven genoemde pijlers en uitgangspunten. Gezond en gelukkig oud worden centraal staat in de visieontwikkeling voor de hele provincie. Gezondheidsverschillen kleiner maken in een samenspel met georganiseerde burgers, (zorg)ondernemers, andere overheden en kennisinstellingen.

Zeeuws zorgaanbod

- Het is goed een gezamenlijke visie te hebben op gezond zijn en blijven in Zeeland. Van de andere kant kan het niet zo zijn dat als je als Zeeuw iets 'hebt' je thuis nabij niet geholpen wordt. De provincie ondersteunt de gemeenten bij het vorm geven van de onderlinge samenwerking.
- De PvdA wil dat de Zeeuwse ziekenhuizen meer gaan samenwerken. De provincie investeert op alle manieren die we kunnen bedenken in de afstemming van het aanbod van de beide algemeen ziekenhuizen die Zeeland rijk is.

Cultuur

- Wat de PvdA betreft is het tijd voor investeringen in de culturele sector. Subsidies op culturele organisaties, inclusief het Watersnoodmuseum en het Zeeuws Museum, blijven gelijk of nemen toe. De provincie trekt de portemonnee voor investeringen in het Zeeuwse culturele erfgoed. Verspreid over de provincie steken wij geld in molens, monumenten, kerken, de stoomhijskraan en ander erfgoed. Het Zeeuws orkest wordt niet gekort op zijn provinciale subsidie. Ook festivals en culturele evenementen krijgen minimaal dezelfde financiële ondersteuning.
- In Zeeland komt een kenniscentrum over het Zeeuwse slavernijverleden.
- De PvdA kiest voor meer geld voor kunsteducatie.
- De Zeeuwse cultuurapp wordt gepromoot en verder uitgebreid. Zeeland zal met trots uitdragen dat zij regenboogprovincie is.

Sport en beweging

- Sporten en bewegen is gezond en de provincie draagt daar aan bij door te zorgen voor goede en veilige fiets- en wandelpaden.
- De provincie versterkt in het kader van leefbaarheid burgerparticipatie op het gebied van gezondheid en bewegen.
- Het waterschap, de gemeenten en de provincie zorgen voor schoon zwemwater in Zeeland.

- De provincie stimuleert en sponsoort sportevenementen zoals de kustmarathon en de marathon van Zeeuws-Vlaanderen. De provincie spant zich in om de Tour de France, Vuelta of de Giro naar Zeeland te halen.

3. Zeker zijn van een groene, gezonde en veilige leefomgeving

Tallose studies laten zien dat mensen gezonder, gelukkiger en meer ontspannen zijn in een groene omgeving. Mensen die in een groene wijk wonen gaan minder vaak naar de dokter, de kinderen zijn minder vaak te dik en zelfs criminaliteit is lager in een groene buurt. Ook zorgt groen voor verkoeling en dat is een belangrijk voordeel in een tijd waarin hittegolven steeds vaker zullen voorkomen. Tot slot kan groen in de stad en in dorpen bijdragen aan een beter leefmilieu voor vogels, insecten en bodemdieren. Zeeland is gelukkig groen en heeft ruimte. De PvdA wil Zeeuws groen behouden en stimuleren, zodat onze provincie een aantrekkelijke en gezonde plek blijft voor jong en oud. Klimaatverandering en zeespiegelstijging gaan op afzienbare termijn echter een groot probleem vormen voor Zeeland. Onze provincie krijgt, als laag liggende kustprovincie, binnen afzienbare tijd te maken met de gevolgen van zeespiegelstijging. Zo gaan de nieuwe IPCC scenario's uit van een maximale stijging van 1,80 meter aan het eind van deze eeuw. Dat is een stijging die grootschalige ingrepen aan de kust nodig zal maken, met grote gevolgen voor het ruimtegebruik door bewoners, bedrijven en toeristen, niet alleen langs de Noordzeekust maar ook in de Deltawateren. Ook zal de Zeeuwse landbouw steeds meer de gevolgen gaan ondervinden van verzilting en extreme weersomstandigheden. Tegelijkertijd biedt de toenemende aandacht voor natuur en klimaat ook kansen voor Zeeland. We hebben de ruimte, de kennis en de infrastructuur om koploper te worden binnen Nederland en West-Europa op het gebied van bouwen met natuur, groene energie, nieuwe landbouw en aquacultuur. De PvdA wil dat Zeeland koploper wordt binnen Nederland op het gebied van klimaat en groene omgeving. Om kansen te pakken, en om bedreigingen voor te zijn. Bij dit alles gelden de PvdA principes: de vervuiler betaalt; de milieurekening wordt eerlijk verdeeld, en er worden geen milieulasten doorgeschoven naar de toekomst. Ook voor onze kinderen en kleinkinderen moet het goed leven zijn in Zeeland.

Werk maken van de energietransitie

- Sociaal en eerlijk gaan wij in Zeeland de verduurzaming aanpakken. We beschermen onze buurten en wijken tegen overlast van hitte, droogte en regen, te beginnen met de armste wijken, die dat vaak het hardste nodig hebben. We werken aan alternatieven voor aardgas en andere fossiele brandstoffen die voor iedereen betaalbaar zijn. Ook voor mensen met een laag inkomen. En we houden onze provincie vrij van gerommel in de bodem: geen boringen naar schaliegas, geen CO₂-opslag op land. Conform de landelijke doelstelling, streeft de PvdA ernaar om in 2030 49% minder CO₂ uit te stoten dan in 1990.
- De extra kosten voor de energietransitie moeten eerlijk worden verdeeld tussen bedrijven en bewoners en tussen bewoners. De kosten van de energietransitie mogen niet worden afgewenteld op de armste groepen in de samenleving. De PvdA wil burgerinitiatieven voor energiebesparing en –opwekking stimuleren, waarin ook minder kapitaalkrachtige Zeeuwen kunnen meedoen. De PvdA is voorstander van het stichten van een fonds waaruit startleningen voor dergelijke initiatieven kunnen worden betaald.
- Betrokkenheid van bewoners bij - nabij gelegen - duurzame energieopwekkinginstallaties is een voorwaarde bij het afgeven van provinciale vergunningen of subsidies daarvoor. Wat betreft zonne-energie kan er nog veel meer gebruik worden gemaakt van panelen op daken. Daarnaast dienen zonneweides zoveel mogelijk te worden gesitueerd op terreinen die weinig ecologische of andere waarde hebben of in combinatie met andere functies worden aangelegd.
- De PvdA wil meer werk maken van gebruik van restwarmte voor verwarming van huizen en kassen. Elektrisch rijden wordt gestimuleerd door onder andere het reserveren van ruimte voor snellaadstations langs provinciale wegen. De provincie zelf gaat elektrisch rijden en provinciaal openbaar vervoer wordt zero-emissie bij de volgende aanbesteding. Ook bij samenwerkingspartners wordt dit gestimuleerd.

Zorgvuldig omgaan met ruimte

- Voor de PvdA is het zuinig omgaan met ruimte een vanzelfsprekend onderdeel van het streven naar duurzaamheid. Dit uitgangspunt moet gelden op verschillende schaalniveaus. Op de schaal van Zuidwest-Nederland worden de Zeeuwse eilanden omgeven door een hoefijzer

van stedelijke agglomeraties (Vlaanderen / Noord-Brabant / Randstad). Het hieruit voorkomende contrast draagt in hoge mate bij aan de identiteit en leefbaarheid van Zeeland. Het biedt tegelijkertijd ook grote kansen voor de Zeeuwse economie. Het moet daarom verder ontwikkeld worden. Het zogenaamde hoefijzermodel blijft daarom centraal staan in het denken van de PvdA over de ruimtelijke ontwikkeling van Zeeland. De ontwikkeling van een grootschalige transport- en bedrijvigheidsas langs de N59 van (Zeeuws-)Vlaanderen naar Rotterdam moet daarom worden voorkomen.

- Op het lokale en regionale schaalniveau zijn de grote open ruimten en de wijde horizonnen een kernkwaliteit van het Zeeuwse landschap. Zij zijn onderdeel van onze identiteit en één van de redenen waarom mensen hier graag wonen en recreëren. Zuinig omgaan met ruimte betekent hier dat in en rondom steden, dorpen en verblijfsrecreatiecomplexen compact en geconcentreerd gebouwd moet worden. Nieuwe bouwlocaties in het buitengebied komen pas in beeld als deze in steden en dorpen niet gevonden kunnen worden. In het buitengebied komen in de nabije toekomst veel agrarische gebouwen vrij. Deze kunnen hergebruikt worden voor andere functies, mits dit past in het landschap en het geen verkeer aantrekkende werking heeft. Nieuwbouw in het buitengebied is alleen mogelijk als dit gepaard gaat met sloop van gebouwen elders.

- De open ruimten langs de Noordzeekust en de randen van de Deltawateren verdienen bijzondere aandacht. Nu nog onbebouwde gedeelten moeten niet verder bebouwd worden. Ook wil de PvdA hier geen verdere uitbreiding van hoogbouw.

- Zorgvuldig omgaan met ruimte betekent ook dat paal en perk gesteld moet worden aan grote al dan niet verlichte reclameborden in en langs het buitengebied.

Klimaatbestendige Deltawateren

- De Deltawateren bepalen in hoge mate mee de identiteit van Zeeland. De voedselrijke platen, schorren en slikken van de Ooster- en Westerschelde en het zoute water van de Grevelingen en het Veerse Meer zijn van groot belang voor gezonde populaties vissen, vogels en zeezoogdieren. Niet minder belangrijk zijn ze voor de visserij, voor het toerisme en natuurlijk ook voor de leefbaarheid van Zeeland. In de afgelopen decennia zijn we ons gaan realiseren, dat de Deltawerken ons niet alleen veiligheid hebben gebracht. Zij hadden ook een aantal zeer negatieve consequenties voor het fysieke milieu en het planten en dierenleven van de voormalige zeearmen: oevererosie en slechte waterkwaliteit zijn hiervan de duidelijkste voorbeelden. Daar komt nu de klimaatproblematiek bij. Een zeespiegelrijzing van een meter of meer in de komende 100 jaar heeft grote consequenties voor alle vormen van ruimtegebruik in en rond de Deltawateren. Als dit type scenario's inderdaad werkelijkheid wordt, gaat voor iedereen de wereld er anders uitzien. Het is daarom van het grootste belang dat op korte termijn een begin gemaakt wordt het verkennen van de consequenties van de klimaatproblematiek voor alle functies van de Deltawateren: natuur, recreatie en visserij. Inzet moet daarbij zijn om de bijzondere kwaliteiten van de Deltawateren te behouden en zo mogelijk te versterken.

Groene educatie

- De PvdA wil dat de provincie onderzoek en onderwijs stimuleert op het gebied van duurzame voedselproductie, klimaat, energie en kustbeheer. Bijvoorbeeld door overbodige regelgeving af te schaffen en door meetups te organiseren tussen kennisinstellingen, onderwijs en bedrijfsleven.

- Ook in het primair en secundair onderwijs moet meer aandacht komen voor natuur en duurzaamheid. De PvdA wil groene schoolpleinen stimuleren en meer geld reserveren voor natuureducatie.

Behoud en herstel van biodiversiteit

- Waar het gaat om natuur zijn er anno 2018 twee tegengestelde ontwikkelingen in Zeeland. Aan de ene kant is er de afgelopen decennia sterk geïnvesteerd in de aanleg van nieuwe natuurgebieden. Zeeland behoorde daarbij tot de koplopers van Nederland. Deze investeringen hebben de natuur in Zeeland een sterke impuls opgeleverd, waar veel bijzondere soorten planten en dieren van hebben geprofiteerd. Tegelijkertijd zien we buiten de traditionele natuurgebieden een sterke achteruitgang van planten, vogels en vooral ook

insecten. Dat is niet alleen slecht voor de biodiversiteit, maar ook voor de landbouw die voor bijvoorbeeld de bestuiving van gewassen afhankelijk is van insecten. De PvdA vindt het belangrijk dat het natuurontwikkelingsprogramma in Zeeland voor 2027 wordt afgerond overeenkomstig de afspraken die daarover met het Rijk zijn gemaakt. Dat betekent dat er in de komende tien jaar nog ruim 900 hectare landbouwgrond moet worden ingericht tot natuurgebied. Het is daarbij van groot belang dat in de komende vier jaar een plan de campagne wordt opgesteld, zodat de afgesproken taakstelling inderdaad kan worden gehaald. Naast deze afronding is het herstel van de biodiversiteit in het agrarisch gebied buiten het natuurnetwerk de belangrijkste natuur-opgave voor de komende tien jaar. Daarbij moet vooral gedacht worden aan herstel van bloem- en insectenrijke wegbermen, dijken en slootkanten en een goede vogelstand op akkers en in weilanden. Hiervoor moet een programma worden opgesteld, waarin de samenwerking van overheden, agrarische ondernemers en natuurorganisaties centraal staat.

Vergroening van de steden en dorpen

– De PvdA wil groen in en rondom steden stimuleren. Concreet betekent dat het stimuleren van stadslandbouw en stadstuinen (die ook nog goed zijn voor het 'buurtgevoel'), het bevorderen van biodiversiteit op bedrijventerreinen en van tijdelijke natuur op braakliggende bouwterreinen. Ook kan de provincie mensen helpen en stimuleren bij het vergroenen van hun eigen tuinen, bijvoorbeeld door stoeptegels weg te halen. Waterberging in stedelijke omgeving dient te worden verbeterd onder andere door het aanleggen van wadi's en moeraselementen.

Verduurzaming van de voedselproductie

– Nederland is na de VS de grootste landbouwexporteur ter wereld. En binnen Nederland neemt Zeeland daarin weer een bijzonder plaats in: zo produceren we bijna aan kwart van de tarwe en een vijfde van de aardappelen. Om de kosten te besparen in deze exportmarkt is schaalvergroting in de landbouw leidend. Het aantal boeren neemt in rap tempo af. Een te groot deel van de boeren leeft in armoede. De PvdA wil dat in Zeeland ook een landbouw mogelijk is die niet in de ratrace van de export meegaat. Een landbouw die anderszins inkomsten genereert. De biologische landbouw is daar een voorbeeld van, maar ook bedrijven die inkomsten werven uit een andere nichemarkt of uit natuurontwikkeling of recreatie. De PvdA wil dat er een stimuleringsfonds komt met als doel boeren te stimuleren om te experimenteren met producten voor nichemarkten, om minder pesticiden te gebruiken en te zoeken naar alternatieven. Ook de overschakeling naar biologische- of andere duurzame vormen van landbouw dient alle steun van de provincie te krijgen. Verder vindt de PvdA dat duurzame voedselproductie uit het zilte water verder dient ontwikkeld en alle steun verdient.

– De PvdA is tegen de vestiging van nieuwe intensieve veehouderij-bedrijven in Zeeland. Daarbij gelden niet alleen ruimtelijke overwegingen, maar spelen ook volksgezondheid en dierenwelzijn een belangrijke rol. Bestaande bedrijven met intensieve veehouderij kunnen eventueel beperkt uitbreiden, mits zo'n uitbreiding ten dienste staat van verbeteringen op het gebied van milieu en dierenwelzijn

Faunabeheer

– De PvdA is tegen de plezierjacht. Faunaschade aan landbouw, biodiversiteit of volksgezondheid moet in eerste worden voorkomen door preventiemaatregelen en eventueel verjagen. Daarna komt pas afschot in beeld.

– De PvdA is tegen het afschieten van (mogelijk) verwilderde katten.

Een gezond leefmilieu

– Een slechte luchtkwaliteit met bijvoorbeeld te veel fijnstof is slecht voor de gezondheid. Op dit moment doen de hoogste gehalten aan fijnstofverontreiniging zich voor in de Zeeuws-vlaamse Kanaalzone en het Oost-Zeeuws-vlaamse grensgebied. De WHO-streefwaarden worden daar plaatselijk overschreden. De PvdA vindt dat de belangrijkste bronnen voor luchtvervuiling van nu en in de toekomst, in beeld moeten worden gebracht. Een volgende stap is dat plannen worden gemaakt voor verbetering. Het is in ieder geval gewenst dat het aantal meetpunten in Zeeuws-Vlaanderen uitgebreid wordt.

– Ook in Zeeland wordt de duisternis 's nachts meer en meer verstoord door straatverlichting reclameverlichting en verlichte gebouwen. Dit terwijl veel inwoners van Zeeland juist prijs

stellen op een donkere nacht. Ook voor dieren en planten is duisternis belangrijk. De PvdA wil dat de provincie paal en perk stelt aan de nachtelijke verlichting en waar mogelijk probeert de verlichting terug te brengen.

– De rust in Zeeland is een belangrijke voorwaarde voor gezondheid. Langs veel Zeeuwse wegen en door vliegverkeer wordt door omwonenden geluidsoverlast ervaren. De PvdA wil dat de provincie een onderzoek start naar geluidsniveaus in de provincie en, afhankelijk van de uitkomsten, een provinciaal geluidsplan opstelt om de ergste geluidsoverlast aan te pakken. Dit kan inhouden: het beter handhaven van maximumsnelheden of het sluiten van bepaalde wegen voor zwaar verkeer op sommige tijden en het instellen van stiltezones.

4. Zeker zijn van duurzame en toegankelijke vervoersverbindingen

Als vervoer niet goed geregeld is, kun reizigers daar veel last van hebben. Bijvoorbeeld als er in een dorp bijna geen bussen (meer) stoppen. Als in de stad het autoverkeer steeds vast staat. Als fietsen niet veilig kunt stallen bij een treinstation of bushalte. Als onveilige kruisingen gepasseerd moeten worden. Als een reis met openbaar vervoer nauwelijks meer te betalen is. Het kost veel tijd en moeite om op het werk te komen of om bij familie op bezoek te gaan. Een nieuwe baan binnen Zeeland zoeken wordt moeilijker wanneer je voor de Westerscheldetunnel moet betalen. Dat kan ook anders. Wij vinden dat Zeeuwen zeker moeten kunnen zijn van goede, toegankelijke en betaalbare mobiliteit. De PvdA wil een betrouwbare, schone en veilige manier van reizen op het platteland en in de stad. Voor ons staan fiets en openbaar vervoer op één, met overal in de provincie veilige fietspaden, goede stallingen en een betrouwbaar OV-netwerk. Niet alleen goed openbaar vervoer in Zeeland, maar ook naar Zeeland. Vlaanderen, Noord-Brabant en de Randstad beter via openbaar vervoer met Zeeland verbinden.

Infrastructuur

- Behoud het karakter van het Zeeuwse landschap. Geen nieuwe grote infrastructurele projecten, behalve het verbeteren van de ontsluiting van Yerseke met de A58 (project Zanddijk).
- De PvdA houdt vast aan het hoefijzermodel dat verkeer zoveel mogelijk om Zeeland heen leidt.
- De PvdA vindt dat minder geld besteed moet worden aan grootschalige en / of overbodige infrastructuurprojecten. Eventuele quick wins op drukke en/of gevaarlijke wegen kunnen wel op onze steun rekenen.
- De Westerscheldetunnel kan en moet eerder dan 1 maart 2033 tolvrij zijn. De PvdA wil een referendum houden over de vraag of het moment naar voren dient te worden gehaald.
- Zeeland moet een goede digitale infrastructuur hebben. Honderd procent WiFi-dekking in Zeeland is het doel.
- Eventuele helikoptervluchten naar en van windmolenparken buitengaats moeten plaatsvinden binnen het reeds toegestane geluidsvolume / aantal vluchten van vliegveld Midden-Zeeland.
- De provincie zet in overleg met de politie in op meer snelheidscontroles, zodat hardrijders worden afgeremd.

Openbaar vervoer

- We houden vast aan de kernlijnen van de bus, aangevuld met de buurtbus, haltetaxi, trein en fastferry. Elk dorp en wijk houdt of krijgt één goed bereikbare, toegankelijke en veilige bushalte. Het verplaatsen van een bushalte uit het dorp, zoals in IJzendijke, wordt in de toekomst voorkomen.
- De fastferry tussen Breskens en Vlissingen is een openbaar vervoervoorziening en vaart minimaal één keer per uur doordeweeks en tijdens schooldagen. Tijdens piekmomenten vaart de boot twee keer per uur.
- De overstaptijd op treinstation Roosendaal wordt verbeterd. De veerpont bij Sluiskil blijft behouden net als buslijn 19 tussen Hulst / Antwerpen / Breda.
- De PvdA wil de mogelijkheid van gratis busvervoer onderzocht zien.
- Smart mobility heeft de toekomst: slimme, snelle en goedkope oplossingen voor OV-problemen. Alle vervoersvormen met elkaar combineren, dus ook het leerlingenvervoer en ander doelgroepen vervoer.
- Bij de aanbesteding van de volgende concessie voor het busvervoer staan duurzaamheid, kwaliteit en comfort centraal. Zeeuwse OV-bussen rijden op gas, waterstof of elektriciteit.
- Er komt weer een volwaardige intercityverbinding met de Randstad en Schiphol.

5. Zeker zijn van een eerlijk en betrokken bestuur

Overall in Zeeland moet je kunnen vertrouwen op voldoende aanbod aan betaalbare woningen, op werk, op goede zorg, op bereikbare voorzieningen als onderwijs, op maatregelen tegen wateroverlast en op een geleidelijke overstap op duurzame energie die voor iedereen betaalbaar is. Bij al deze zaken ben je als inwoner afhankelijk van de kwaliteit van het bestuur van de provincie. Op het provinciebestuur moet je altijd op kunnen rekenen.

Bestuur

- Over de bestuurskracht van Zeeland is al veel gezegd en gesproken. Meest recent is het rapport #HOEDAN? waarin een advies wordt gegeven hoe de gezamenlijke Zeeuwse overheden individueel en in onderlinge samenwerking invulling kunnen geven aan de toekomstige opgaven. Alle opgaven hebben een verschillende schaal, soms op wijkniveau, soms op dorps- of stadsniveau, dan weer op regioniveau of provincieniveau, maar ook grensoverschrijdend en zelfs wereldschaal (denk aan landbouw, multinationals, North Sea Port). Problemen moeten op de juiste schaal eendrachtig worden opgepakt. Niet hiërarchisch, wel complementair en gelijkwaardig. Bij een moderne overheid past dat je samen met alle relevante spelers de opgave definieert, dat je domeinoverschrijdend werkt en dat je sturing geeft met anderen. Een actieve overheid kortom die toekomst gericht denkt en op zoek is naar verbindingen om de maatschappelijke opgaven voortvarend aan te pakken.
- We bevorderen intensieve ambtelijke samenwerking tussen de dertien gemeenten, de provincie en het waterschap. De Regionale Energiestrategie (RES) en klimaatadaptatie maken dit noodzakelijk. Samenwerking van provincie en waterschap middels een gezamenlijk ingenieursbureau is hier een goed voorbeeld van. De voordelen van een ambtelijke fusie gaan we onderzoeken. Het bestuur blijft zo dicht bij de inwoners en kennis en kunde binnen het ambtelijk apparaat wordt vergroot. Zeeuwen hebben recht op een herkenbaar, aanspreekbaar en bereikbaar bestuur.
- Uitbouwen van de samenwerkingsverbanden met Vlaanderen, Noord-Brabant en Zuid-Holland.
- Doordat Zeeuwse overheden samen producten en diensten inkopen kan kostenvoordeel worden behaald. Dit voordeel gebruiken om er voor te zorgen dat die producten en diensten duurzaam zijn. De eigen inkoop van de provincie dient zo veel mogelijk duurzaam, circulair en fair trade te zijn en te handelen. De provincie dient dit ook te stimuleren bij samenwerkingspartners, bijvoorbeeld als het gaat om zaken als asfalt, infrastructurele kunstwerken, verkeersborden en bushaltes, mobiliteit, woningen enzovoorts. En bij het geven van subsidies en andere ondersteuning van projecten.
- De PvdA wil dat het provinciebestuur uitdraagt hoe urgent de klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit zijn. Naast de basale behoefte - droge voeten - gaat het om een gezonde leefomgeving die de basis van de menselijke samenleving. Alle beslissingen dienen dit in het achterhoofd te houden. Wereldwijd is er een beweging van 'slow cities'. Kleine gemeenschappen die belang hechten aan rust, saamhorigheid, goed voedsel, een duurzame levenswijze en waar kwaliteit van leven belangrijker is dan geld verdienen. In Nederland zijn inmiddels tien gemeentes aangesloten bij dit wereldwijde Citta-Slow-netwerk, maar nog geen gemeenten in Zeeland. De PvdA wil dat de provincie gemeentes die 'slow city' willen worden aangemoedigd en ondersteund.
- Een goede controle op het reilen en zeilen van bestuurlijk Zeeland is noodzakelijk. Niet alleen door de volksvertegenwoordiging, maar ook door de Zeeuwse media en onderzoeksbureaus als ZB | Planbureau. Omroep Zeeland krijgt jaarlijks evenveel provinciale subsidie als nu. ZB | Planbureau blijft bestaan in de huidige vorm. Wel wil de PvdA dat de provincie elke Zeeuwse gemeente jaarlijks vouchers geeft om onderzoeken door het planbureau te laten doen. Zo wordt het planbureau meer regionaal ingezet en neemt de waarde voor heel Zeeland toe.

Burgerparticipatie

- Voor de PvdA is de norm dat Zeeuwen actief en vooraf betrokken worden bij kwesties die

hen aangaan. Voor de provincie gaat het daarbij allereerst om participatie bij planvorming en uitvoering. Daarnaast om het faciliteren van initiatieven van onderop door gemeente of provincie.

- Het betrekken van jongeren bij het bestuur en de politiek is voor de PvdA een bijzondere uitdaging. Zeeland moet aantrekkelijk zijn en blijven voor jongeren. Dat kan alleen als jongeren zich ook betrokken voelen bij het bestuur van de provincie en daarop invloed kunnen uitoefenen. De PvdA wil hierin het voorbeeld geven en gaat in de komende Statenperiode structureel jongeren betrekken bij het werk van de Statenfractie en het bestuur van de provincie.

- Ophef over kustbebouwing toont aan dat inwoners goed weten wat zij wel en niet willen. Betrek Zeeuwen eerder en intensiever bij besluitvormingsprocessen. Maak gebruik van de referendumverordening die Zeeland heeft. De Zeeuwen zijn aan zet.

- De provincie Zeeland versterkt actief de expertise bij gemeenten en maatschappelijk middenveld als het gaat om meedoen en meedenken van bewoners. Dit onder andere door netwerkvorming en innovatieprijs leefbaarheid. Dit richt zich met name op wijk-, stads- en dorpsraden en lokale initiatieven (coöperaties) op het gebied van bijvoorbeeld zorg en energietransitie. Lokale initiatieven kunnen rekenen op een starterspakket (geld en steun / advies).

Financiën

- De PvdA vindt het belangrijk dat het bestuur van de provincie voldoet aan de uitgangspunten van soberheid en doelmatigheid en verwacht dat ook van organisaties die door de provincie worden gesubsidieerd. Zij moeten voldoen aan de uitgangspunten van de Wet Normering Topinkomens. Ook moet de provincie inzicht in haar financiën geven door mee te werken aan vergelijkingen met andere provincies en deze te laten publiceren op het internet.

- De provincie neemt, in navolging van het Belgische fonds, het voortouw tot het oprichten van een landelijk fonds om vervuilde (chemische) industrieterreinen te saneren.

- Waterschapslasten voor de ingezetenen moeten omlaag. Belastingen voor waterzuivering koppelen aan waterverbruik.

- De opcenten op de motorrijtuigenbelasting worden de komende jaren in Zeeland niet verhoogd.

- Brussel-Straatsburg op Zeeuwse schaal is te gek voor woorden. Twee waterschapskantoren en twee vergaderlocaties openhouden is onnodig kostbaar. Eén van de twee kantoren van waterschap Scheldestromen wordt deze bestuursperiode verkocht.

- Het Btw-compensatiefonds is nu alleen voor gemeenten en provincies beschikbaar. Provincie en waterschap maken zich er in Den Haag hard voor dat dit ook voor waterschappen gaat gelden.

- Benut Europese fondsen. Europa gaat € 100 miljard uittrekken voor innovatie. De PvdA wil een joint research centre in Zeeland om innovatie te stimuleren.

Veiligheid

- Zeeland is het tweede risicogebied van Nederland. Scheepvaart op en industrie en een kerncentrale langs de Westerschelde vergen een goed afgestemde samenwerking van provincie, gemeenten, waterschap, Veiligheidsregio Zeeland, North Sea Ports en Havenbedrijf Antwerpen.

- Geen vertrek uit Zeeland van de politie op het water, douane en marechaussee. Een veilige woonomgeving voor alle Zeeuwen. Niet alleen meer blauw op straat, maar ook meer rechercheurs in Zeeland. Ondermijning moeten we voorkomen en hard bestrijden.

- De kerncentrales in Borssele en Doel dienen zo snel mogelijk gesloten te worden.

- De buisleidingenstraat uitbreiden om zo het vervoer van chemicaliën over de weg en het spoor af te bouwen waardoor gemeenten langs de doorgaande wegen de Zeeuwse Lijn veiliger kunnen wonen.

- Provinciale en waterschapswegen die onveilig zijn worden als eersten aangepakt. De PvdA wil onderzocht hebben of de A58 volstaat als route bij een zwaar ongeval of ramp.

- De waterkeringen in Zeeland moeten voldoen aan de hoogste veiligheidseisen. Dijken verhogen kan niet oneindig. In Zeeland moeten we nieuwe vormen van kustverdediging

onderzoeken en testen. De opgedane kennis delen met andere landen.

- Luchtvervuiling dient op veel meer plaatsen te worden gemeten. Eén meetpunt voor bijvoorbeeld heel Zeeuws-Vlaanderen volstaat niet.

- De provincie Zeeland werkt samen met de veiligheidsregio Zeeland / West-Brabant om de provincie zo veilig mogelijk te houden. De provincie waakt voor de veiligheid van de Zeeuwen, door vervuilde grond op te ruimen en de veiligheidsprotocollen van de kerncentrale van dichtbij te volgen.